

raad voor cultuur
raad voor cultuur
raad voor cultuur

R. J. Schimmelpennincklaan 3
postbus 61243
2506 AE Den Haag
telefoon +31(0)70 310 66 86
fax +31(0)70 361 47 27
e-mail cultuur@cultuur.nl
www.cultuur.nl

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
dr. Ronald H.A. Plasterk
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

datum: 15 oktober 2007
uw kenmerk: DK/AZ/2007/33806
ons kenmerk: rc-2007.04011/3

onderwerp: ontwerpregeling tot wijziging van de regeling subsidies en uitkeringen
cultuuruitingen

Geachte heer Plasterk,

Op 19 september jl. heeft de directeur-generaal Cultuur en Media de Raad de gelegenheid geboden aan te geven of hij met de ontwerpregeling *Subsidies en uitkeringen cultuuruitingen* goed zal kunnen werken en er desgewenst opmerkingen bij te maken. De directeur-generaal gaf daarbij overigens aan dat de tekst van de regeling hooguit nog technische wijzigingen zou ondergaan. De ontwerpregeling zoals die nu aangeboden wordt aan de Tweede Kamer geeft aanleiding om twee algemene opmerkingen te maken die 'de techniek' ontstijgen en daarom reden vormen ons tot de minister te wenden.

De Raad wijst in deze brief op de onzekerheden die de nieuwe systematiek nog in zich heeft. Het overheidsbeleid slaat een nieuwe weg in en het is zaak nu al te besluiten tot een grondige evaluatie van de ervaringen en uitkomsten. Daarnaast onderstreept de Raad de noodzaak om de nieuwe structuur ook een hechte financiële onderbouwing te geven. De instellingen moeten zorgvuldig worden voorgelicht over de inhoud en interpretatie van de regeling met annexen.

De ministeriële regeling vormt de slotfase van de (formele) wijzigingen van de meerjarige subsidiesystematiek zoals die zijn beschreven in de twee opeenvolgende nota's *Vershil maken* uit respectievelijk 2005 (voornemens) en 2006 (uitwerking) en in het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op het specifiek cultuurbeleid (2006). Op verzoek van de minister van OCW heeft de Raad in zijn advies *Innoveren, Participeren!*¹ aangegeven welke functies tot de culturele basisinfrastructuur kunnen worden gerekend, dat wil zeggen onder directe verantwoordelijkheid van de minister van OCW. Daarbij heeft hij rekening gehouden met

¹ maart 2007; Ook over de opeenvolgende nota's en wetswijzigingen heeft de Raad advies uitgebracht: resp. 16 november 2005, 2 juni 2006 en 2 oktober 2006.

een evenwichtige spreiding over het land en de betekenis van deze functies voor de lokale, regionale en landelijke infrastructuur. In de nota *Kunst van Leven* heeft de minister de voorstellen van de Raad grotendeels overgenomen. De nu voorliggende ontwerpregeling beoogt de daadwerkelijke vertaling te zijn van de door de minister gewenste verantwoordelijkheid voor een culturele basisinfrastructuur. Aan de orde is de vraag of de regeling ertoe bijdraagt dat het beoogde effectief maatwerk van subsidies wordt bereikt en dat er onder directe bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid van de minister van OCW een representatieve basisinfrastructuur tot stand komt. Bij het antwoord op deze vraag onderscheidt de Raad twee aspecten: de werking van de regeling en de financiën.

Ten aanzien van de werking van de regeling adviseert de Raad om niet alleen de inhoud van de regeling onder de aandacht van de instellingen te brengen, maar er ook op te wijzen dat de artikelsgewijze toelichting en verdere informatievoorziening, zoals de inrichtingseisen voor beleidsplannen etc, duidelijk maken wat de gronden zijn voor het doen van aanvragen. Voor de culturele instellingen moet daarmee helder worden op welke positie in de basisinfrastructuur zij een beroep kunnen doen. Deze helderheid moet ook bijdragen aan een zorgvuldige beoordeling van de beleidsplannen door middel van:

- een zo objectief mogelijke toets door het ministerie van OCW op de criteria voor de basisinfrastructuur zoals in de ministeriële regeling verwoord (c.q. doorverwijzing naar een fonds);
- een beoordeling door de Raad op de reeks bekende kwalitatieve en inhoudelijke criteria als kwaliteit, spreiding, positie in het bestel (inclusief regionale functie) en aspecten als bijvoorbeeld publieksbereik en educatie.

Naar het oordeel van de Raad zal de praktijk uiteindelijk dienen uit te wijzen of de huidige ontwerp ministeriële regeling een toereikend kader zal bieden voor de totstandkoming van een evenwichtige basisinfrastructuur en - in het verlengde daarvan – van een adequaat kunnen functioneren van de betrokken fondsen. Daarbij wil de Raad niet verhele enige aarzeling te hebben. Er is een fundamentele omkering teweeg gebracht in de systematiek van beleidsuitvoering, waarmee een geheel nieuwe benadering is gekozen voor het besturingsmechanisme van het cultuurbeleid. De functiebenadering gaat uit van indelingsprincipes die nog niet eerder in de praktijk zijn getoetst. Of die benadering geslaagd is, zal aan het eind van de eerste, komende subsidieplanperiode moeten blijken. De Raad pleit er daarom voor nu al te besluiten tot een grondige evaluatie van het nieuwe systeem en daarvoor op korte termijn de uitgangspunten te formuleren.

Het tweede aspect bij de regeling betreft de financiën. De Raad adviseerde al eerder dat van een hechte basisinfrastructuur geen sprake kan zijn zonder een stevige financiële impuls, bijvoorbeeld bij de ontwikkeling naar acht stedelijke/regionale theatervoorzieningen, de verdere professionalisering van de jeugddans, de versterking van de internationale aanwezigheid van Nederlandse kunst en cultuur en de vorming van het sectorinstituut Film. Bovendien maakt de ministeriële regeling aanvragen van nog niet rijksgesubsidieerde instellingen mogelijk die navenant kosten met zich meebrengen. Het actuele financiële perspectief is dat invulling wordt gegeven aan de bezuinigingen samenhangend met het profijtbeginsel, wat neerkomt op een bezuiniging op de cultuurproducerende instellingen in

2009 van € 10 miljoen². Maar welke middelen uit de beleidsintensiveringen beschikbaar zijn c.q. komen voor de vierjarig gesubsidieerde instellingen, is nog onduidelijk. Nu zeer nadrukkelijk is gekozen voor een systematiek waarin functies en posities in één regeling worden gepreciseerd, dienen instellingen tijdig te weten welk budget daarvoor beschikbaar is. De regeling wekt in dat verband verwachtingen die zullen moeten worden waargemaakt.

Het momentum van de door velen gewenste veranderingen moet niet worden verloren. Daarbij is het belangrijk te beseffen dat het uitgangspunt van 'scherper kiezen', zoals bepleit in de *Kunst van Leven* zijn waarde verliest als de autonome kostenstijgingen in de kunst- en cultuursector niet worden gecompenseerd. Met name als het gaat om instellingen in de, naar de huidige inzichten, qua omvang beperkte basisinfrastructuur is de mogelijkheid van herschikking van middelen zeer gering. Bovendien is de opname in de basisinfrastructuur gekoppeld aan het vervullen van bepaalde functies die de betreffende culturele instellingen financieel gezien wel moeten kunnen uitvoeren.

Vorkomen moet worden dat het oorspronkelijke doel van een geconcentreerde inzet van middelen ten behoeve van een kwalitatief hoogwaardige basisinfrastructuur verandert in het tegendeel: versnippering en kwaliteitsverlies.

Formeel buiten de context van de ontwerpregeling acht de Raad het, tot slot, van belang - ook voor betrokken instellingen - dat er snel duidelijkheid komt over het nieuwe model van bekostiging en beoordeling van de *langjarig* gesubsidieerde instellingen³. Voor deze categorie instellingen geldt eveneens het hierboven gesignaleerde gebrek aan perspectief op voldoende middelen. Daarbij nemen de fondsen in deze categorie een bijzondere positie in: zij zijn niet alleen voorwerp van langjarige subsidie maar verstrekken, voor het eerst formeel, ook vierjarige subsidies.

Hoogachtend,

Els H. Swaab
Voorzitter

Kees Weeda
Algemeen Secretaris

² Naast de problematiek van autonome kostenstijgingen waar geen compensatie voor is voorzien.
³ inclusief het aangekondigde investeringsbudget voor grootschalige vernieuwing in de museumsector.